

Beleidskader

Waardevol Toerisme Maasgouw

2024-2027

Auteur: Anouk Pouwels, Paul Amory & Simone Janissen

Datum: 19-09-2023

Versie: Concept

Inhoudopgave

1.	Nieuw beleid voor Recreatie & Toerisme	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Inbedding	4
1.3	Leeswijzer	5
2.	Uitgangspunten nieuw beleid: van data naar ambitie en doelen	6
2.1	Data onderzoek	6
2.2	Conclusies, ambitie en doelen	7
3.	Strategie: Waardevol toerisme	9
3.1	Landelijke trend	10
3.1.1	Perspectief 2030	10
3.1.2	De maatschappelijke waarde van recreatie en toerisme	11
3.2	Maatwerk voor de gemeente Maasgouw	11
3.2.1	De toegevoegde waarde van R&T op andere Beleidssterreinen en vice versa	12
3.2.2	De integrale opgave voor Maasgouw	15
3.3	Aanpak: gemeente die regisseert en samenwerkt	16
4.	Actielijnen	18
4.1	Dagrecreatie, verblijfsrecreatie en promotie en marketing	18
4.1.1	Dagrecreatie	18
4.1.2	Verblijfsrecreatie	19
4.1.3	Promotie en marketing	19
4.2	Regie op balans: focusgebieden	20
4.3	Verspreiden van recreanten	21
4.4	Recreëren op het water	22
4.5	Samenwerken in de regio	23
5.	Beleidsuitvoering	24
5.1	Beleidskader en uitvoeringsprogramma's	24
5.2	Mensen	24
5.3	Middelen	24

1. Nieuw beleid voor Recreatie en Toerisme

1.1 Aanleiding

Zowel in de vorige, als in de huidige bestuursperiode heeft de gemeente Maasgouw zichzelf een stevige opgave op het gebied van Recreatie en Toerisme (hierna: R&T) opgelegd.

In de afgelopen jaren is er uitvoering gegeven aan het beleid "Recreatie en Toerisme 2020, samen investeren en kansen benutten". Aangezien dit beleid in 2020 ten einde liep, er in het coalitieakkoord 2018-2022 de focus werd gelegd op R&T en er daarnaast een tweetal moties waren aangenomen die de R&T-opgave accentueren, is in 2019 opdracht gegeven aan een extern adviesbureau om een kanskaart R&T op te stellen voor Maasgouw. Deze kanskaart, opgeleverd in maart 2022, is door het college van B&W aangenomen als een advies. Het advies uit de kanskaart kent vier hoofdlijnen:

- verzamel data;
- neem als gemeente de rol als regisseur;
- ontwikkel hotspots (focusgebieden);
- ontwikkel Toeristische Overstap Punten (TOP's).

Uit de evaluatie van het beleid kwam nadrukkelijk naar voren dat de wijze waarop mede uitvoering werd gegeven aan het beleid, meer specifiek de daaraan gekoppelde subsidieregeling, op punten niet in overeenstemming was met de doelen die de gemeente nastreefde. Het beleid heeft gezorgd voor een positieve uitbreiding van het R&T-aanbod, maar R&T werd met name vanuit een economische hoek benaderd. Het inzicht kwam dat de ontwikkeling van R&T een integrale opgave is, waarbij naast de economische waarde juist ook gekeken dient te worden naar de toegevoegde waarde van recreatie en toerisme op het gebied van welzijn, veiligheid, natuur, wonen en leven. Het nieuwe R&T-beleid richt zich dan ook op drie doelgroepen: bewoner, bezoeker en bedrijven.

Op 9 november 2021 is bij de behandeling van de programmabegroting motie 11A "toerisme/toeristenbelasting" aangenomen. In deze motie verzoekt de raad het college van B&W om:

- met een voorstel te komen om het reservefonds toerisme met een nader te bepalen bedrag aan te vullen;
- nieuwe voorwaarden op te stellen voor onttrekking uit dit fonds;
- de raad voor het zomerreces 2022 hierover een voorstel te doen.

In maart 2022 is de raad door middel van een RIB geïnformeerd over de opgeleverde kanskaart en de daaruit voortkomende actie om op grond van het advies uit het rapport nieuw beleid te ontwikkelen binnen de strategie "Waardevol toerisme". Gezien het proces van de totstandkoming van het nieuwe beleid was het te vroeg om overeenkomstig de motie voor de genoemde datum met een voorstel te komen.

Hiermee kwam de opdracht om de komende jaren een accent te plaatsen op R&T en te starten met het uitwerken van een nieuw beleidskader (met bijbehorend uitvoeringsprogramma) voor de periode 2024-2027. Dit op grond van de strategie "Waardevol toerisme".

1.2 Inbedding

Het beleid Waardevol Toerisme Maasgouw (hierna: WTM) is niet alleen intern en extern op een integrale wijze tot stand gekomen, het integrale karakter van de opgave is ook beschreven in een groot aantal bestaande visies.

Strategische visie 2025

“De aanwezigheid van water, groen en natuur in de omgeving nodigt mensen van jong tot oud uit om naar buiten te gaan, om meer te bewegen en om contacten met elkaar te leggen. [...] Door het profiel van “blauwe” en “groene” gemeente te verstevigen, kan de gemeente zich in positieve zin onderscheiden als woon- en verblijfsgemeente.

Daardoor wordt de aantrekkingskracht voor inwoners, woningzoekenden én toeristen vergroot.”

“De gemeente zet in op het vergroten van de dynamiek en belevingswaarde van Maasgouw (en omgeving) als vrijetijdsgebied. Daarom wordt gezorgd voor een recreatieve infrastructuur die locaties toegankelijk maakt en met elkaar verbindt.”

Coalitieakkoord 2022-2026

“Ook blijven we economische en toeristische ontwikkelingen faciliteren omdat die zorgen voor werkgelegenheid en welvaart. Daarbij bewaken we dat economie en toerisme niet ten koste gaan van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving.”

“Om in te spelen op de gevolgen van toeristische ontwikkelingen (bijvoorbeeld voor verkeer) en om Maasgouw ook in de toekomst aantrekkelijk te houden voor toeristen én bewoners zijn ook gemeentelijke plannen en investeringen nodig.”

Omgevingsvisie

“Recreatie is economisch belangrijk voor de gemeente, maar het mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid.”

“De Maasplassen zijn daarnaast belangrijk voor de economie van Maasgouw voor zowel scheepvaart als (water) toerisme. De ontwikkeling van deze economische factor moet in balans blijven met de kwaliteiten van natuur, het open landschap en de weidsheid en rust die dit uitstraalt.”

Groenvisie Maasgouw 2030

“De gemeente Maasgouw heeft een bijzonder buitengebied. Kenmerkend is de Maas met de Maasplassen, maar ook de Beegderheide, de cultuurhistorisch waardevolle Linnerweerd, de historische dorpskernen en het agrarische cultuurlandschap. Dit afwisselende landschap is de onmisbare basis van economische activiteiten als landbouw, bosbouw, recreatie en toerisme.”

Strategisch plan Duurzame ontwikkeling

“Als wordt gekeken naar fysieke omstandigheden dan kan worden geconstateerd dat Maasgouw beschikt over een leefomgeving van hoge kwaliteit. Dat komt tot uitdrukking in een uniek, waterrijk landschap met veel cultureel erfgoed, natuur, groen en biodiversiteit. Voor veel bewoners zijn deze kwaliteiten één van de redenen om in Maasgouw te blijven of komen wonen en voor toeristen is dit een belangrijk motief om Maasgouw te bezoeken. Dit maakt het behoud en het herstel van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving tot een centrale opgave in de gemeentelijke strategie voor duurzame ontwikkeling.”

Toekomstbestendige zorg / Positieve gezondheid

“Door middel van projectmatig werken initiatieven en/of voorzieningen versterken en ontwikkelen die er voor zorgen dat [...] meer inwoners positief, gezond en veilig leven.”

Tenslotte wordt opgemerkt dat bij de ontwikkeling en uitvoering van dit programma de link wordt gelegd met de Economische Visie 2023-2026 van de gemeente Maasgouw en met de regionale R&T visie “Verbinden, Vertellen en Verrijken”.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komt het data onderzoek aan de orde dat in de achterliggende periode is uitgevoerd onder bewoners, bezoekers en bedrijven. Op basis van de onderzoeksresultaten worden conclusies getrokken en in hoofdstuk 4 strategische keuzes gemaakt.

In hoofdstuk 3 staat de strategie “Waardevol toerisme” centraal. R&T wordt hiermee als een integrale maatschappelijke opgave benaderd, waarbij in gelijke mate oog is voor de toegevoegde waarde van recreatie en toerisme op het gebied van onder andere economie, welzijn, veiligheid, natuur, wonen en leven. Deze strategie is vervolgens uitgewerkt in maatwerk voor Maasgouw.

In hoofdstuk 4 wordt de strategie vertaald naar actielijnen. Lopende gemeentelijke R&T-activiteiten worden langs de meetlat van waardevol toerisme gelegd. Ook worden R&T-focusgebieden binnen Maasgouw benoemd, waar we als gemeente een regierol pakken. Vervolgens worden actielijnen beschreven die moeten leiden tot goede spreiding van bezoekers, goed recreëren op het water en regionale samenwerking op het gebied van R&T.

In hoofdstuk 5 wordt tenslotte beschreven hoe de uitvoering van het beleidskader wordt georganiseerd.

2. Uitgangspunten nieuw beleid: ambitie en doelen

2.1 Dataonderzoek

Om in het nieuwe beleid weloverwogen datagedreven keuzes te kunnen maken is er in 2022 opdracht verleend voor een breed onderzoek naar recreatie en toerisme in Maasgouw. Dit onderzoek is uitgevoerd door bureau Ginder. Het onderzoek bestond uit het bevragen van drie doelgroepen: bewoners, bezoekers en bedrijven. Het onderzoeksrapport geeft een weergave van het jaar 2022 en is in juni 2023 opgeleverd.

Bewonersonderzoek

Een inwonersenquête is uitgezet om een scherp beeld te krijgen bij de mening van de inwoners over toerisme en recreatie in de gemeente. De bewoners zijn bevraged over hoe zij als recreant in eigen gemeente het aanbod waarderen, hun ervaringen met de bezoekers kwamen aan bod, alsook de wijze waarop zij bij nieuwe initiatieven betrokken wensen te worden. De enquête stond voor alle inwoners open. De respons bedroeg 474, dit aantal is voldoende voor een representatief beeld.

Bezoekersonderzoek

Het bezoekersonderzoek bestond uit twee delen. Er werden digitale tellingen uitgevoerd om de drukte in bepaalde gebieden te kunnen duiden en de herkomst van bezoekers in kaart te brengen. Daarnaast werden bezoekers door middel van enquêtes bevraged over onder andere de waardering van het aanbod, druktebeleving en het aantal keren dat zij Maasgouw bezoeken. In totaal zijn er 496 enquêtes afgenomen door de enquêteurs, dit aantal is voldoende voor een representatief beeld.

Bedrijvenonderzoek

Met het onderzoek onder bedrijven is het aanbod in kaart gebracht, alsook de bezetting van verblijfsaccommodaties, bestedingen en de economische waarde van de sector.

Om het draagvlak onder inwoners te kunnen blijven monitoren en om zicht te blijven houden op de ontwikkeling in de sector is het wenselijk om onderzoek te blijven herhalen. Daarnaast staat er op provinciaal niveau ook een dataproject in de kinderschoenen. Maasgouw neemt hier ook aan deel en zal gaandeweg bezien of dit voldoet aan onze vraag of dat separaat herhaalonderzoek op onderdelen voor Maasgouw nog gewenst is.

2.2 Conclusies, ambitie en doelen

Conclusies

Enkele belangrijke conclusies uit het dataonderzoek worden hieronder kort benoemd.

Omvang van recreatie en toerisme

In 2022 omvatte het toeristisch-recreatief aanbod in de gemeente Maasgouw:

- 45 bedrijven in het verblijfstoerisme;
- 32 aanbieders in het dagtoerisme;
- en 81 horecabedrijven.

De aanbieders van verblijfstoerisme hebben gezamenlijk bijna 16.000 slaapplekken. Dit is fors vergeleken met landelijke cijfers. In 2022 vonden er ongeveer 491.000 overnachtingen plaats. Deze bestaan uit 291.000 reguliere overnachtingen (vakantiewoningen (61%), campings (16%), passantenhavens (11%), hotels (9%) en B&B's (3%)) en 200.000 overnachtingen op vaste plaatsen (jaarplaatsen op campings en ligplaatsen in jachthavens). De bezettingsgraden van de accommodaties waren marktconform.

Er brachten in 2022 circa 1,1 miljoen toeristen en recreanten een bezoek aan de gemeente Maasgouw. De belangrijkste bezoekmotieven zijn: wandelen, fietsen en sportieve/outdoor recreatie. Het toerisme draagt ook duidelijk bij aan meer horeca-aanbod in de gemeente.

De bestedingen als gevolg van het verblijfs- en dagtoerisme zijn geraamd op € 29 miljoen (hiervan is circa 37% uitgegeven bij de aanbieders van dagtoerisme en 63% aan het verblijfstoerisme). Dit is exclusief bestedingen elders. De toegevoegde waarde is geraamd op circa € 18 miljoen. De toeristisch-recreatieve sector zorgt in de gemeente Maasgouw voor circa 500 banen.

De bezoeker van Maasgouw

De bezoekers aan de gemeente Maasgouw zijn over het algemeen ouder dan de gemiddelde Nederlander: 77% van de bezoekers is 50+. Van deze bezoekers komt bijna 75% uit Nederland, waarbij Limburg en Noord-Brabant de belangrijkste herkomst-provincies zijn. De overige bezoekers zijn Duitsers en Belgen. Veel bezoekers bezoeken de gemeente meerdere keren per jaar, hun bezoek komt dus voort uit gewoonte. Andere bezoekers zijn getipt door familie/vrienden of online kanalen zorgden voor inspiratie.

De meeste bezoekers hebben de leefstijl "rustzoeker" en "plezierzoeker". De "rustzoeker" gaat graag in een rustige omgeving op vakantie, vaak niet te ver van huis en onderneemt niet bijzonder veel activiteiten. De "plezierzoeker" zoekt vooral vermaak. De natuurlijke omgeving en mogelijkheden voor waterrecreatie zijn voor dit type bezoekers aanknopingspunten in de gemeente Maasgouw. De verwachting is dat de "stijlzoeker", degene die verwend willen worden op vakantie en genieten van exclusiviteit, in belang gaat toenemen de komende jaren.

Thorn is de meest bezochte plaats onder bezoekers in de gemeente, daarna volgen respectievelijk Maasbracht en Ohé en Laak. De vaakst ondernomen activiteiten zijn bezoek aan de horeca en recreatief fietsen. Met name de laatste activiteit past sterk bij de aspecten die de bezoeker het sterkst waardeert aan Maasgouw: de waterrijke omgeving, de natuur en de wandel- en fietsnetwerken. De bezoeker waardeert het bezoek aan Maasgouw met gemiddeld een 8,2, waarbij meer dan 60% van de bezoekers aangeeft niets in het aanbod te missen. Slechts 2% van de bezoekers geeft aan drukte te ervaren tijdens zijn of haar bezoek.

De inwoner van Maasgouw

Ook de inwoners van Maasgouw geven aan het vaakst van de horeca gebruik te maken en de mogelijkheden voor wandelen en fietsen. Daarna volgt het bezoeken van evenementen. De tevredenheid over het aanbod is over het algemeen groot. Toerisme en recreatie zorgen voor trots onder de inwoners: bijna de helft van de respondenten ervaart trots en wil dit uitdragen.

Circa 45% van de inwoners ziet ook soms de negatieve impact van recreatie en toerisme, bijvoorbeeld door drukte op sommige plaatsen en tijden of door afval en verkeer. Met name in Thorn wordt door de inwoners van Maasgouw drukte ervaren, alsook in natuur-en recreatiegebieden (incl. wandel- en fietspaden). Desalniettemin steunt bijna 70% van de inwoners het toerisme en wil dat de gemeente een toeristisch-recreatieve bestemming blijft. Tussen kernen bestaan wel verschillen in steun. De inwoners van Maasgouw waarderen toerisme en recreatie in de gemeente met een 6,8.

Opvallend is dat het merendeel van de inwoners niet het gevoel heeft haar bezorgdheid over recreatie en toerisme kwijt te kunnen. Meer dan de helft zou in de toekomst dan ook meer betrokken willen worden. Dat gevoel is sterker dan in andere gemeenten.

De belangrijkste maatregelen voor de toekomst die door de inwoners worden genoemd zijn het informeren van inwoners over nieuwe ontwikkelingen en zorgen dat bewoners profiteren van bezoekers (bijv. voorzieningen gefinancierd met toeristenbelasting). Onder de inwoners is er de meeste steun voor verblijfgasten en dagrecreanten en minder voor groepstoeristen en waterrecreanten.

Ambitie

Op grond van de uitkomsten uit het onderzoek en in het licht van de strategie “Waardevol toerisme”, is de volgende ambitie geformuleerd voor de komende jaren:

- We willen een gemeente zijn waar je én geweldig kunt wonen én geweldig kunt recreëren.

Doelen

Om deze ambitie te realiseren wordt gestuurd op de volgende doelen:

- Recreatie en toerisme voegt waarde toe voor de inwoners van Maasgouw.
- Versterken van de Maasgouwse groen-blauw-gouden omgeving, zodat bewoners en bezoekers er graag hun vrije tijd doorbrengen.
- Bedrijven zorgen voor passend en kwalitatief R&T-aanbod in onze toeristische gemeente.

3. Strategie: Waardevol toerisme

Het aantal toeristen in Nederland groeit exponentieel en blijft ook de komende jaren - naar verwachting - doorgroeien. Daarom heeft de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (hierna: Rli) in 2019 een adviesrapport aan het kabinet geschreven over Waardevol toerisme. De strekking van dit rapport is dat het toerisme waardevol is voor Nederland (het zorgt voor werkgelegenheid, inkomsten, draagvlak voor voorzieningen en recreatiemogelijkheden), maar dat er ook maatregelen nodig zijn om de verdere groei van het toerisme te beheersen omdat anders belangrijke waarden (zoals klimaat en milieu, woon- en leefklimaat, landschappelijke kwaliteit, natuurwaarden) te veel worden aangetast. Hierdoor kunnen het draagvlak voor toerisme onder bewoners en de aantrekkelijkheid van bestemmingen voor bezoekers verminderen.

3.1 Landelijke trend

Tot op heden werd er door de Nederlandse overheid, alsook door de gastvrijheidssector en de gemeente Maasgouw voornamelijk vanuit een economisch perspectief naar recreatie en toerisme gekeken. De focus lag op werkgelegenheid en de bestedingen die goed zijn voor de lokale economie. Uiteraard blijft het deze behouden, maar inmiddels kan gesteld worden dat méér niet altijd - en zeker niet overal - beter is. Daarom is het goed om breder naar de sector te kijken.

3.1.1 Perspectief 2030

In plaats van bestemmingspromotie is het tijd voor bestemmingsmanagement. In Perspectief 2030 - een document dat in 2019 is opgesteld op initiatief van Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (hierna: NBTC) en is omarmd door de provincies en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat – staat dit principe centraal.

Recreatie en toerisme werkt op allerlei manieren door in de leefomgeving van bewoners. Het is van belang dat er sprake is van een goede balans tussen de belangen van inwoners, bezoekers, ondernemers en de omgeving. Perspectief 2030 is een landelijke visie die gaat over een duurzame ontwikkeling van de bestemming Nederland en de veranderende rol van toerisme. Een duurzame ontwikkeling vraagt om een nieuwe aanpak, met het gezamenlijke belang van bezoekers, bedrijven en bewoners voorop. Zodat toerisme bijdraagt aan het welzijn van alle Nederlanders.

Om bovenstaand belang te kunnen dienen en te bouwen aan een geliefde, waardevolle en leefbare bestemming zijn een vijftal strategische prioriteiten geformuleerd die centraal staan.

1. Lusten en lasten in balans

Er moet actief worden ingezet op het vergroten van de lusten van bezoek voor alle Nederlanders en de bewustwording ervan. Daarnaast is het zaak om de lasten die met bezoek gepaard gaan actief en zichtbaar tot een aanvaardbaar minimum te beperken.

2. Nederland overal aantrekkelijk

Het is zaak andere bezoekers naar andere plekken in Nederland te trekken, waar mogelijk op andere momenten. Daarvoor is het nodig om het huidige aanbod te verbeteren en nieuw aanbod te ontwikkelen en onbekende gebieden meer in de spotlight te plaatsen. Door toekomstige bezoekers beter te verdelen over Nederland, profiteren meer regio's en meer bewoners van de waarde van bezoek.

3. Toegankelijk en bereikbaar

Er is een integrale benadering nodig voor lucht-, spoor-, weg- en waterverkeer. Bewoners en bezoekers hebben baat bij duurzame mobiliteitsoplossingen die leiden tot optimale bereikbaarheid, van de eerste tot en met de laatste kilometer. Mobiliteit die aansluit bij de behoeften en het gedrag van bezoekers én bewoners.

4. Verduurzaming moet

In het kader van gestelde klimaatdoelen en het waarborgen van een vitale leefomgeving voor alle Nederlanders heeft de bezoekerseconomie een verantwoordelijkheid om te verduurzamen, circulair om te gaan met grondstoffen, vervuiling en verspilling te voorkomen en CO₂ uitstoot te minimaliseren.

5. Een gastvrije sector

Gastvrijheid is het fundament van een aantrekkelijke bestemming. Voor een optimale gastvrijheidsbeleving moet worden geïnvesteerd in het imago, de professionaliteit en de aantrekkelijkheid van de sector als werkgever door nieuwe vormen van opleiden/ontwikkelen, het aanspreken van nieuwe werknemers en het bieden van perspectief.

De informatie die hier uiteengezet wordt vindt zijn oorsprong in documenten met een landelijk karakter. De bronnen die geraadpleegd zijn betreffen:
Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen. (2019, januari). Perspectief 2030. Bestemming Nederland. <https://www.nbtc.nl/nl/site/download/perspectief-bestemming-nl-2030.htm?disposition=inline>
Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur. (2019, september). Waardevol toerisme, onze leefomgeving verdient het. https://www.rli.nl/sites/default/files/rli_advies_waardevol_toerisme_onze_leefomgeving_verdient_het.pdf
Centre of Expertise Leisure Tourism & Hospitality. (2021, maart). De maatschappelijke waarde van Recreatie en Toerisme. <https://www.celth.nl/sites/default/files/2021-10/Maatschappelijke%20waarde%20van%20toerisme%20en%20recreatie%2C%20rapport%202021%20Gastvrij%20Nederland%20en%20CELTH.pdf>
Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen. (2021, mei). Bewoners betrokkenheid. <https://www.nbtc.nl/nl/site/download/pdf-bewoners-betrokkenheid-mei-2021.htm>
Taskforce Samenwerking Gastvrijheidseconomie. (2022, september). Bestemmingsmanagement: ambities en leidraad. <https://www.nbtc.nl/nl/site/artikel/leidraad-bestemmingsmanagement.htm>

3.1.2 De maatschappelijke waarde van recreatie en toerisme

Het belang van R&T is diep in de samenleving verweven. In 2021 heeft Centre of Expertise Leisure Tourism & Hospitality (hierna: CELTH) onderzoek gedaan naar het maatschappelijk belang van de sector. In het rapport Maatschappelijke waarde voor toerisme en recreatie, heeft CELTH de waarde van R&T onderverdeeld in vier verschillende soorten indicatoren:

- economische waarde;
- waarde van deelname aan recreatie en toerisme;
- waarde voor de leefomgeving;
- waarde voor sociale processen.

1. Economische waarde

De economische waarde van recreatie en toerisme vertaalt zich in inkomsten voor bedrijven, inkomsten voor bewoners en inkomsten voor de overheid (toeristenbelasting, OZB en parkeerbelasting). Naast een absoluut aantal banen creëert de sector ook waarde door de diversiteit aan banen. De sector kan er tevens voor zorgen dat de regio minder afhankelijk is van andere sectoren en hiermee bijdragen aan het versterken van het vestigingsklimaat.

2. Waarde van deelname aan recreatie en toerisme

Voor alle mensen geldt dat deelnemen aan recreatie en toerisme van grote waarde is. De positieve relatie tussen welzijn en vrije tijd is breed onderzocht en bewezen. Basisbegrippen daarbij zijn geluk, plezier, ontspanning, actief bezig zijn en samen zijn.

3. Waarde voor de leefomgeving

Recreatie en toerisme heeft direct invloed op de kwaliteit van leven van bewoners, zowel positief als negatief. Een van de manieren waarop recreatie en toerisme direct bijdraagt aan de leefomgeving is doordat toeristisch-recreatieve voorzieningen (bedrijven, fiets- en wandelpaden, e.d.) en horeca hun diensten en producten aanbieden aan de eigen inwoners. Vaak zijn inwoners zelf de vaste gasten. Zij vinden hier ontspanning en het aanbod kan hun kwaliteit van leven en de waardering van hun leefomgeving verbeteren. Het rechtvaardigt ook overheidsinvesteringen voor beheer, onderhoud en instandhouding van erfgoed, natuur en de openbare ruimte.

4. Waarde voor sociale processen

De aanwezigheid van toeristen en recreanten kan bijdragen aan een gevoel van veiligheid, bijvoorbeeld als bij de aanleg van groen en/of fiets- en wandelpaden rekening wordt gehouden met bezoekersstromen. Recreatie en toerisme doet ook wat met de trots van inwoners. Zij waarderen hun eigen leefomgeving en cultuur op een andere manier als er ook bezoekers op afkomen; hun omgeving is de moeite waard. Er ontstaan sociale contacten en de verschillende soorten banen binnen de sector dragen bij aan inclusie.

3.2 Maatwerk voor Maasgouw

Hoe ziet deze brede kijk op de toegevoegde waarde van R&T er specifiek voor Maasgouw uit? En hoe verzilveren we de kansen die R&T biedt? In de komende twee paragrafen worden antwoorden geformuleerd op deze vraagstukken.

3.2.1 De toegevoegde waarde van R&T op andere beleidsterreinen en vice versa

Voortbordurend op de inbedding in de strategische gemeentelijke koers op de middellange termijn (denk aan: het Coalitieakkoord en de Strategische Visie 2025), wordt in deze paragraaf stilgestaan bij bestaand beleid van de gemeente Maasgouw dat de vorming en uitvoering van het WTM-beleid inkleurt. Hierdoor wordt het integrale karakter van dit beleid nog meer zichtbaar. Onderscheid wordt gemaakt tussen kaderstellend en balancerend beleid.

Kaderstellend beleid

De Omgevingsvisie en ook de gemeentelijke visies op duurzaamheid en sociale inclusie zijn kaderstellend voor het WTM-beleid. De Omgevingsvisie bepaalt de juridische kaders voor de fysieke ontwikkelingen. De gemeentelijke visies op het gebied van duurzaamheid en sociale inclusie worden als ambities meegenomen in dit beleidsstuk.

Omgevingsvisie

Recreatie en toerisme heeft een ruimtelijke uitwerking in de leefomgeving van een gemeente. Het kan bijdragen aan de doelen die een gemeente zichzelf stelt voor de fysieke leefomgeving, maar er zijn ook grenzen. Er zijn gebieden waar het gewenst is om R&T verder te ontwikkelen en gebieden waar minder behoefte is aan een stimulans of het juist wenselijk is om af te remmen. De gemeente Maasgouw heeft daartoe in 2022 de Omgevingsvisie Maasgouw opgesteld, waarvan R&T een belangrijk onderdeel is. In de Omgevingsvisie zijn belangrijke keuzes gemaakt, waardoor op een abstract niveau bepaald is welke activiteiten waar gewenst zijn. Ook aspecten vanuit de Global Goals komen hier aan bod, denk hierbij aan veiligheid, gezondheid en een duurzame leefomgeving.

Algemeen kan worden gesteld dat er in Maasgouw kansen zijn voor R&T in cultuurhistorische zin met de kernen Heel, Wessems, Stevensweert en Thorn, op recreatiegebied met de Maasplassen en de diverse vakantieparken en op toeristisch-recreatief gebied met de aanwezige landelijke en natuurgebieden. De Visiekaart en de Matrix - beide onderdelen van de Omgevingsvisie - zijn daarbij belangrijke hulpmiddelen. Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen dienen bij te dragen aan de daarin geformuleerde doelen.

Duurzaamheidsontwikkeling

De gemeente Maasgouw heeft het Strategisch plan duurzame ontwikkeling opgesteld. Kenmerkend voor dit strategisch plan is dat ingezet wordt op een integrale aanpak van duurzame ontwikkeling die gericht is op de wereldwijde doelen voor duurzame ontwikkeling (Global Goals/SDG's). Die doelen gaan verder dan alleen de doelen voor de energietransitie en hebben raakvlakken met Waardevol toerisme.

De gemeente Maasgouw biedt veel potentie voor R&T en de verwachting is dat het bezoekersaantal gaat toenemen. Het wordt steeds belangrijker om ook daar het duurzaamheidsaspect meer in te betrekken. Het document "Perspectief 2030" geeft in algemene zin al aan dat recreatie en toerisme om diverse redenen waardevol is, maar dat toerisme beheersbaar moet blijven om andere belangrijke waarden, zoals klimaat en milieu, te beschermen. Extra toerisme gaat gepaard met meer afval, extra vervoersbewegingen - met grotendeels nog fossiele uitstoot en dus vervuiling - en in principe meer energieverbruik. Aangezien er in Nederland de laatste jaren steeds meer aandacht is om afval geen afval meer te laten zijn maar juist een grondstof, er aandacht is voor de shift naar elektrische auto's, energiebesparing en vergroening van energie-opwek, is er een duidelijke beweging gaande naar een milieuvriendelijker manier van leven.

De gemeente stelt in haar Actieplan Energietransitie ook eigen doelen en acties om te komen tot een groenere gebouwde omgeving. Dit Actieplan richt zicht voornamelijk op inwoners en woningen. De (verdere) vergroening van de bedrijfsvoering van toeristische ondernemingen of van mobiliteit is niet direct een gemeentelijke aangelegenheid. Toch zal de algehele beweging naar verduurzaming - naar verwachting - ook zijn weerslag hebben op de toeristische sector: denk aan ecotoerisme of het duurzaam ondernemen in de sector.

Sociale inclusie

Iedereen doet mee, ook aan R&T. Om een toegankelijk recreatiegebied aan te bieden, moet er rekening worden gehouden met fysiek toegankelijke wegen, voldoende invalidenparkeerplaatsen en voldoende openbare (invaliden) toiletten. Maar ook is het belangrijk dat horeca, musea, hotels, e.d. toegankelijk zijn. Dit begint al vooraf met het boeken van een reservering of kopen van kaartjes. Kan dit op verschillende manieren (telefonisch, mail, brief)? Is er voldoende informatie beschikbaar of iets toegankelijk is als er een fysieke beperking speelt? Of kan horeca rekening houden met bepaalde allergieën? Is er gedacht aan jonge gezinnen met baby's en hoe zijn hier de faciliteiten voor? Is informatie op B1-leesniveau, zodat deze ook toegankelijk is voor mensen met een taalachterstand? Zijn informatieborden zo geplaatst dat mensen vanuit een rolstoel de informatie kunnen lezen? Kortom, ook bij R&T is het goed om voor dit soort vragen oog te hebben.

Balancerend beleid

WTM gaat over het vinden van de juiste balans tussen R&T en andere aspecten van de woon- en leefomgeving. Vanuit diverse beleidsterreinen in het fysieke en sociale domein wordt gewicht op de schaal gelegd.

Positieve gezondheid

Welke betekenis heeft Waardevol toerisme voor de sociale basisinfrastructuur? In zijn algemeenheid geldt dat R&T een waardevolle bijdrage kan leveren aan de levendigheid en leefbaarheid van onze dorpen. Het waarborgt een zeker voorzieningenniveau en aandacht voor een prettige, schone, veilige, bereikbare leefomgeving. Aan inwoners en bezoekers worden daarnaast mogelijkheden geboden voor ontspanning en beweging, bijvoorbeeld doordat er meer fiets- en wandelroutes zijn, meer watersportmogelijkheden en mooiere uitloop- en ontspanningsgebieden binnen en buiten de kernen. Wat toeristen vervelend vinden, vinden inwoners ook vervelend. Pijnpunten ontstaan:

- als veel voorzieningen te duur worden voor inwoners, maar dat dat niet uitmaakt omdat toeristen toch wel betalen;
- als voorzieningen uitsluitend toegankelijk zijn voor toeristen en niet voor inwoners;
- als zaken minder laagdrempelig toegankelijk worden voor inwoners (bijvoorbeeld door het heffen van entree);
- als er zoveel toeristen komen dat de leefbaarheid in de dorpen onder druk komt te staan;
- als inwoners zich vervreemd gaan voelen door alle gasten in hun woonomgeving.

De juiste vorm en mate van toerisme is waarschijnlijk de beste manier om Maasgouw leefbaar te houden. Zonder toerisme wordt dat op een aantal plekken ongetwijfeld een zwaardere opgave. Het gaat er daarbij om scherpe keuzes te maken. En dat in een continue open communicatie met zoveel mogelijk inwoners.

Sport en Cultuur

Sport en cultuur is belangrijk voor de leefbaarheid in Maasgouw. Steeds meer mensen sporten en bewegen in de openbare ruimte, zoals wandelen, fietsen, hardlopen, bootcamps of yoga. Het is van belang om bij projecten voor herinrichting van de openbare ruimte, maar ook bij het speelruimtebeleid, rekening te houden met deze behoefte door de ruimte beweegvriendelijk in te richten. Ook kunnen bestaande sportvoorzieningen opengesteld worden om georganiseerd te sporten en bewegen.

Vanuit R&T kan bewuster de koppeling worden gemaakt met de mogelijkheden en kansen die er zijn in het kader van bewegen in de vrije tijd. In de uitvoering van het WTM-beleid zou een antwoord moeten worden gevonden op de vraag: hoe kan de aantrekkelijkheid van Maasgouw worden vergroot met behulp van sport en bewegen? Denk hierbij aan het in stand houden van aantrekkelijke wandel- en fietsroutes, bijvoorbeeld in combinatie met de culturele bezienswaardigheden en horeca, maar ook het promoten van het gebruik van de dagstranden en zwembaden en mogelijkheden om te recreëren op het water.

Openbare orde en veiligheid

Recreatie en toerisme brengen uitdagingen voor de veiligheid en leefbaarheid met zich mee. Wanordelijk gedrag zoals vernieling, agressie, wildplassen, afvaldumping, alcoholgebruik ligt op de loer. Hoewel het in beginsel om een private sector gaat, heeft de overheid een belangrijke rol in het waarborgen van veiligheid en leefbaarheid op vakantieparken, campings, jachthavens en de Maasplassen en het faciliteren van de economische waarde. De taak van gemeenten is om kaders te scheppen die goede ontwikkelingen stimuleren en ongewenste situaties tegengaan. Daarbij is het belangrijk te erkennen dat de opgaven op en rond deze locaties vaak meervoudig zijn en niet met simpele ingrepen op te lossen.

In het Integraal Veiligheidsplan Maasgouw 2023-2026 is over de onderwerpen veilig uitgaan, evenementen en recreatie het volgende opgenomen:

- Beleid, regelgeving, toezicht en handhaving op orde. Focuspunten onder meer: aansluiting op regionale kaders voor veilige evenementen, exploitatiestelsel horeca, handhaving Alcoholwet, effectief gezamenlijk optreden op en rond de Maasplassen, handhaving overlast en illegale bewoning op de vakantieparken.
- Publiek-private samenwerking met horeca-, evenementen- en recreatieondernemers.
- Integraal werken: verbindingen met aanpak ondermijning, recreatie- en toerismebeleid, economie, gezondheidsbeleid (alcohol- en drugspreventie), omgevingsbeleid, mobiliteit.

Op en rond toeristische locaties kan een gelegenheidsstructuur ontstaan voor allerlei maatschappelijke processen die ongewenste effecten kunnen hebben op de openbare orde en veiligheid. Zo worden recreatieobjecten, mede door tekorten aan toegankelijke en betaalbare opties op de reguliere woningmarkt, in toenemende mate bewoond. Afgezien van deze onrechtmatigheid trekt dit ongewenste elementen/activiteiten aan op deze locaties. Een standaard recept bestaat echter niet, per locatie is maatwerk nodig. Een voorbeeld is het integraal ondermijningsbeeld Maasplassen/jachthavens dat is opgesteld door RIEC-Limburg. Een ander voorbeeld is de (vaar) veiligheid op en rond het water. Op dit onderdeel wordt samengewerkt met de gemeente

Economische zaken

Uit het onderzoek dat is uitgevoerd in 2022 naar het Economisch Profiel van de gemeente Maasgouw, is gebleken dat R&T één van de stuwende clusters vormt. Niet alleen is haar bijdrage aan het gemeentelijk product 6%, maar bovenal is het een cluster waar nieuwe bedrijvigheid gegeneerd wordt en waarmee andere sectoren en clusters bedrijvigheid genereren. Met name de detailhandel in de gemeente Maasgouw profiteert van de bezoekers, waardoor het voorzieningenniveau in stand gehouden kan worden.

In de Economische visie, die in 2023 is vastgesteld, is het uitgangspunt dat economische ontwikkeling niet alleen maar een groei van financiële waarde inhoudt. Het gaat om het stimuleren van een bredere welvaart: het realiseren van een langdurig en structureel evenwicht waarmee een meerwaarde voor de bewoners van Maasgouw tot stand wordt gebracht. Het voorzieningenniveau is daarvan een onderdeel, maar ook een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Die woon- en leefomgeving is gebaat bij een sterk toeristisch beleid dat toeristische functies koppelt aan landschappelijke waarden en uitstraling. Eerder dan een Efteling is een sterke waarde van Maasgouw haar omgeving en haar Maasplassen, en het feit dat die omgeving kwaliteit met zich meebrengt. De meerwaarde hiervan ligt niet alleen in de beleving van de bezoeker, maar zeker ook in die van de bewoner.

Voor ondernemers in Maasgouw zijn nog koppelkansen te maken. Het aanbieden van arrangementen is een mooi voorbeeld. Maar ook een bredere profilering van de Maasplassen als geheel, is een potentie. Daarbij is juist het bewaken van de balans tussen kwantiteit en kwaliteit van de bezoeken en bezoekers een aandachtspunt.

Natuur en landschap

Natuur en landschap vormen vaak het decor van toeristische en recreatieve activiteiten. Een goede omgevingskwaliteit kan sterk bijdragen aan de beleving van de recreant én bijdragen aan het welzijn van inwoners. Recreatie en toerisme kan bijvoorbeeld door verstoring juist een negatief effect op natuur en landschap hebben, terwijl natuur- en landschapskwaliteit juist vaak een voorwaarde is voor recreatiemogelijkheden. De uitdaging is om hierin een balans te vinden of beter nog: de recreatieve en toeristische activiteiten zo te organiseren dat ze een bijdrage kunnen leveren aan natuur- en landschapskwaliteit (bijvoorbeeld door een deel van de opbrengsten uit R&T te investeren in natuur en landschap). Zo kan Waardevol toerisme bijdragen aan de natuur- en landschapskwaliteit en kan het een duurzaam decor blijven voor tal van recreatieve en toeristische activiteiten.

Monumentenzorg en erfgoed

Het erfgoed is in Maasgouw, naast water en natuur, een belangrijk onderdeel van het toeristisch-recreatief aanbod. Behoud en ontsluiting van erfgoed is dan ook belangrijk. Daarnaast kan erfgoed nog meer ingezet worden voor de R&T-doelstellingen, denk aan ruimere herbestemmingsmogelijkheden voor monumenten in bepaalde focusgebieden met functies (bijvoorbeeld horeca of verblijfsaccommodaties) die aansluiten bij de ambities vanuit recreatie en toerisme.

Evenementen

Evenementen dragen bij aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van de gemeente. Met name de eigen inwoners bezoeken evenementen, maar het trekt ook bezoekers van buiten de regio. De gemeente Maasgouw stimuleert lokale stichtingen en verenigingen om een evenement te organiseren door middel van de stimuleringssubsidie. Het uitbreiden van het aantal evenementenlocaties is een manier om goed zorg te kunnen dragen voor spreiding van bezoekers.

Verkeer

Toeristisch-recreatief aanbod trekt mensen aan, waardoor een grotere druk op het gebruik van het gebied komt te liggen. Er moet vanuit verkeerskundig oogpunt aandacht zijn voor de veiligheid en het comfort voor de diverse groepen gebruikers in een gebied (inwoners, werknemers, recreanten, toeristen). Om veiligheid en comfort te verhogen zijn diverse maatregelen in het openbaar gebied denkbaar. Denk aan voldoende parkeerplekken en aanlegplekken, spreiding van verschillende soorten weggebruikers en “fiets parkeren” bij horecagelegenheden.

Beheer Openbare Ruimte

De openbare ruimte is een belangrijk onderdeel van het decor voor recreatie en toerisme in Maasgouw. Denk aan een divers aanbod van recreatieve voorzieningen, zoals rustplekken, prullenbakken, speelvoorzieningen en belevingselementen. Daarnaast is een goed onderhouden infrastructuur (wegen, fiets- en wandelpaden, bewegwijzering) belangrijk voor het prettig bezoeken van en fietsen of wandelen in onze gemeente.

3.2.2 De integrale opgave voor Maasgouw

Maasgouw is een fijne gemeente om in te leven. Het landschap is hiervoor de basis. Denk aan het vele water en het groen die de woonkernen omarmen. De gemeente Maasgouw maakt fysieke keuzes om deze leefbaarheid zoveel mogelijk te behouden en te vergroten, zoals de beperking en fysieke clustering van bedrijvigheid, het aanwijzen van twee kernwinkelgebieden en de inzet op bereikbaarheid van de kernen.

Recreatie en toerisme maakt onderdeel uit van onze fijne woongemeente. Inwoners van Maasgouw en bezoekers aan onze gemeente (dag- en verblijfsrecreanten) profiteren in hun vrije tijd van de natuur, het water, de historische kernen en de grote en kleine attracties. Het feit dat al deze mensen hun vrije tijd hier doorbrengen, zorgt voor verrijking op allerlei vlakken. Er vinden ontmoetingen plaats tussen mensen. Natuur en historie worden beleefd en deels hierdoor bewaard. Voorzieningen in Maasgouw kunnen blijven voortbestaan. Mensen - ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt - vinden werk in de sector. R&T heeft op dit moment al onmiskenbaar een belangrijk aandeel in de maatschappelijke dynamiek die in Maasgouw plaatsvindt.

De inzet op Waardevol toerisme voor Maasgouw is in feite een zoektocht naar de begrenzing van dit maatschappelijke aandeel. Het feit dat R&T zoveel facetten van de Maasgouwse samenleving raakt, betekent dat er enerzijds spanningen en anderzijds koppelkansen zijn. Te veel van iets is nooit goed, te weinig van iets is zonde van het potentieel. Wat we zoeken is dus precies genoeg: precies genoeg vrijetijdsaanbod en infrastructuur voor inwoners en bezoekers, nu en in de toekomst. Dit beleidsdocument helpt de gemeente te besluiten wat er in een gebied mogelijk en wenselijk is. De R&T-concentratie in een woonwijk is immers anders dan in een toeristisch gebied. Per gebied in Maasgouw zullen we een maatwerkafweging moeten maken en voor Maasgouw als totaal moet het precies genoeg zijn. En daarbij moet R&T voor iedereen (bewoner, bezoeker en bedrijven) van toegevoegde waarde zijn. Iedereen moet ervan kunnen profiteren.

Hoe gaan we dit doen? We schetsen hieronder een model waarin spanningen en koppelkansen tussen R&T en andere beleidsvelden zichtbaar worden gemaakt. Een model dat we vervolgens met interne en externe belanghebbenden op een gebied kunnen projecteren, zodat de juiste maatwerkbeslissingen kunnen worden genomen vanuit een integrale toekomstvisie op het gebied.

3.3 De aanpak: gemeente die regisseert en samenwerkt

De gemeente heeft een aantal middelen tot haar beschikking waarmee zij de R&T-sector kan versterken vanuit de strategie Waardevol toerisme. De bundeling van deze middelen noemen we onze "regierol", omdat we hiermee willen regisseren. Regisseren op basis van het gedachtegoed: waardevol R&T als een kwaliteit van de lokale samenleving. Bovendien regisseren op basis van een centrale rol in een speelveld met vele belanghebbenden: inwoners, natuurorganisaties, ondernemers, investeerders, bezoekers en andere overheden. Allen hebben zij een belang bij R&T in Maasgouw. De gemeente brengt deze belangen in een deelgebied bij elkaar en zorgt zowel binnen het deelgebied - als voor Maasgouw als geheel - voor een goede afweging.

Instrumenten die de gemeente in haar regierol kan benutten om uitvoering te geven aan het nieuwe beleid zijn heel divers en sommige maatregelen zullen geld kosten. Een gedachte die hierbij kan worden gevormd is dat er de komende periode naar verwachting steeds meer toeristenbelasting wordt geïnd en dat deze inkomsten via WTM-maatregelen deels worden terug geïnvesteerd in de toeristische gemeente.

De gemeente gaat samen met de partners in een gebied het WTM-beleid uitvoeren. Afhankelijk van de belangen en middelen van andere partijen, zal de gemeente telkens een maatwerkrol kiezen om op effectieve wijze regie te kunnen pakken. Hieronder is de regierol, en voorbeelden van de invulling hiervan, nader geduid. Succesvolle ontwikkeling en uitvoering van het WTM-beleid kunnen we als gemeente niet alleen. Samen met de partijen waar we het voor doen – bewoners, bezoekers en bedrijven – gaan we het beleid de komende jaren uitvoeren. De gemeentelijke beleidsprogramma's op de terreinen burgerparticipatie en externe betrekkingen kunnen we inzetten om de externe relaties te betrekken in de uitvoering.

Waardevol Toerisme Limburg: Regierol van de gemeente		
Facilitator Zij aan zet	Partner Samen aan zet	Eigenaar Wij aan zet
<ul style="list-style-type: none"> • Traditionele gemeentelijke dienstverlening, zoals toetsen van initiatieven, planologische begeleiding van een initiatief, vergunningverlening en handhaving en bewaken openbare orde en veiligheid. • Subsidies verlenen om initiatieven van anderen mogelijk te maken, mits deze passen in de WTM-strategie voor een gebied (denk aan een duurzaamheidsfonds). • Organiseren van een "focusgebiedstafel", zodat betrokken partijen (gemeente, andere overheden, inwoners, ondernemers) plannen en belangen kunnen afstemmen. • Aanwenden van een gemeentelijk marketingbudget om het gebied samen met partners op de kaart te zetten. Dit doen we nooit als eigenaar, omdat de partners het gebied uiteindelijk duurzaam moeten "invullen en dragen". 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwenden van een onderzoeksbudget om de ontwikkelmogelijkheden in een gebied in kaart te brengen (bijvoorbeeld om een ontwikkelproces op gang te brengen of te versnellen). • Als partner in het gebied proberen om de juiste partijen naar het gebied te trekken om gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken (acquisitie). • Gerichte inzet van algemene middelen ten behoeven van WTM-focusgebieden, wetende dat deze algemene middelen onder andere worden gegenereerd door het heffen van toeristenbelasting. We kunnen deze middelen inzetten om de goede ontwikkelingen mogelijk te maken. Een voorbeeld is het instellen van een gebiedsgericht groenfonds. • We kunnen onze verantwoordelijkheid in het kader van inrichting van de openbare ruimte gericht inzetten op basis van onze WTM-strategie in een gebied. • We richten ons beleid ten aanzien van evenementen (subsidie, regelgeving, terreinen) gericht in met als doel de juiste evenementen in de juiste gebieden te laten landen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Traditionele gemeentelijke dienstverlening, zoals toetsen van initiatieven, planologische begeleiding van een initiatief, vergunningverlening en handhaving en bewaken openbare orde en veiligheid. • Subsidies verlenen om initiatieven van anderen mogelijk te maken, mits deze passen in de WTM-strategie voor een gebied (denk aan een duurzaamheidsfonds). • Organiseren van een "focusgebiedstafel", zodat betrokken partijen (gemeente, andere overheden, inwoners, ondernemers) plannen en belangen kunnen afstemmen. • Aanwenden van een gemeentelijk marketingbudget om het gebied samen met partners op de kaart te zetten. Dit doen we nooit als eigenaar, omdat de partners het gebied uiteindelijk duurzaam moeten "invullen en dragen".

Samen met de inwoners

In tegenstelling tot voormalig R&T-beleid nemen inwoners nu een prominente plek in. De recreatiemogelijkheden in de gemeente dienen namelijk in eerste instantie de inwoner, zij zijn het vaakst recreant in eigen gemeente. Voldoende en kwalitatief aanbod verhoogt het woongenot en welbevinden van de inwoners.

Uit het dataonderzoek kwam naar voren dat inwoners meer betrokken willen worden. In de uitvoering worden zij dan ook actief bevestigd naar hun mening en ervaringen. Het is van belang dat inwoners het gevoel hebben en houden dat ze inspraak hebben op hun directe leefomgeving, zij moeten zich niet gaan vervreemden. Balans tussen bezoekers en bewoners is belangrijk. Mits in balans heeft R&T namelijk voordelen voor de bewoners. Inwoners hechten er daarnaast belang aan dat zij profiteren van de bezoekers die de gemeente aandoen. Het verbeteren of toevoegen van voorzieningen of treffen van maatregelen tegen overlast kan op meer draagvlak rekenen als dit betaald wordt met toeristenbelasting.

De dorpscontactpersonen van de gemeente Maasgouw zijn hierin een belangrijke schakel. Zij onderhouden contacten met bewonersoverlegorganisaties (dorpsraden en werkgroepen), die zeker ook worden geattendeerd op de mogelijkheden in dit beleid voor wat betreft het leefbaar houden en maken van de kernen. De dorpscontactpersonen hebben ook een rol op het moment dat er (burger)initiatieven verknoopt kunnen worden aan het WTM-beleid, hierin kunnen zij samen met de initiatiefnemers verbindingen leggen met stakeholders én het beleid van de gemeente in deze.

Samen met ondernemers en gebiedspartners

Het bereiken van de doelstellingen van dit beleidskader is een opgave waarin de gemeente weliswaar de lead heeft, maar het lukt niet alleen. Hiervoor hebben we naast de inwoners ook ondernemers, gebiedspartners en de regio nodig. Denk hierbij aan Natuurmonumenten, Waterschap Limburg, Rijkswaterstaat, Stichting Limburgs Landschap, Rivierpark Maasvallei, Limburg Marketing, Routebureau Noord- en Midden-Limburg, de regio gemeenten binnen SML en de Belgische grensgemeenten.

4. De vijf actielijnen

4.1. Verblifsrecreatie, dagrecreatie en marketing

Binnen het werkveld R&T lopen reeds diverse werkzaamheden en dossiers.

Als wordt gekeken naar de gemeentelijke activiteiten op het gebied van toerisme en recreatie dan zijn drie hoofdsporen te herkennen: verblifsrecreatie, dagrecreatie en promotie en marketing. Het is goed om deze te bezien in het licht van Waardevol toerisme. Mogelijk zijn er binnen lopende dossiers koerswijzigingen gewenst om hiermee de aansluiting met dit programma te krijgen of is het wenselijk om bepaalde zaken niet meer of juist met prioriteit op te pakken.

4.1.1 Verblifsrecreatie

Wat is de opgave?

De resultaten uit het dataonderzoek van 2022 laten zien dat de gemeente Maasgouw 45 aanbieders van verblijfstoeisme heeft, met in totaal bijna 16.000 slaapplekken. Iets meer dan de helft hiervan bevindt zich in de jachthavens, de andere helft is voor korte toeristische verhuur. Dit aanbod is groot vergeleken met het landelijke aanbod. De bezetting van de accommodaties is marktconform. Daarnaast besteedden de toeristen circa € 18,5 miljoen aan het verblijfstoeisme (dit is 64% van het totaal aantal bestedingen).

Deze gegevens laten zien dat verblifsrecreatie van belang is voor de gemeente Maasgouw. Het zijn sterke economische motoren. Op gemeenteniveau is er ook onder de inwoners de meeste steun voor verblijfstoeisme. We willen gaan sturen op de kwaliteit van de verblifsrecreatie.

Hoe pakken we dit aan?

In 2020 is de gemeente gestart met het programma Vitalisering Vakantieparken om de vitaliteit van de bestaande vakantieparken (Boschmolenplas, Heelderpeel en Porta Isola) te verbeteren. Dit programma wordt de komende jaren voortgezet, om zo de negatieve impact van vakantieparken op het woon- en leefklimaat in Maasgouw om te zetten in een positieve bijdrage. Evenals het coördineren van de ontwikkelingen rondom het nieuwe vakantiepark Maasresidence Thorn. Daarnaast wordt op regionaal niveau binnen het regionale programma Vitaal en Onderscheidend aandacht besteed aan de kwaliteit van de verblifsrecreatie. Aan verblijfsaanbieders wordt inzicht gegeven in de vitaliteit van hun onderneming, het toekomstperspectief van de organisatie en de mogelijkheden om hierop te acteren.

4.1.2 Dagrecreatie

Wat is de opgave?

De gemeentelijke activiteiten richten zich ook op de dagrecreatie, oftewel de belevenissen die mogelijk zijn voor inwoners en bezoekers die hier hun vrije tijd willen besteden. Dit aanbod is voor een belangrijk deel gelinkt aan waterrecreatie en buitenrecreatie, zoals wandelen en fietsen (65% van het aanbod). Onder inwoners en bezoekers is – naast het bezoeken van de horeca - wandelen en fietsen ook de meest ondernomen activiteit. In totaal trokken deze aanbieders in 2022 circa 1,1 miljoen bezoeken, zij besteedden circa € 10,6 miljoen. Dit aantal bezoekers willen we behouden en de kwaliteit van het (horeca)aanbod verbeteren.

Hoe pakken we dit aan?

- De komende jaren gaat veel aandacht uit naar het fiets- en wandelknooppuntennetwerk, het aanbieden van aantrekkelijke routes en de bijbehorende voorzieningen.
- De gemeente Maasgouw bestaat voor meer dan 20% uit water. Het omvangrijke water krijgt een belangrijke plaats op de agenda de komende jaren. In paragraaf 4.4 wordt verder ingegaan op het beleid dat gevoerd gaat worden op het gebied van waterrecreatie.
- De gemeente heeft een subsidierelatie met de drie musea. Dit blijft de gemeente doen om zo het unieke cultuurhistorische erfgoed en het voortbestaan van de musea te borgen.
- Evenementen zijn ook een vorm van dagrecreatie. Uit het dataonderzoek blijkt dat bezoekers nauwelijks bezoek brengen aan een evenement gedurende hun verblijf in de gemeente Maasgouw, bijna 90% van de inwoners doet dit wel. Het evenementenbeleid is op dit moment echter vanuit een toeristisch perspectief opgesteld. Hierin zijn veranderingen gewenst. Evenals het uitbreiden van de evenementenlocaties om spreiding van bezoekers te bewerkstelligen.
- Gastvrijheid is het fundament van een aantrekkelijke bestemming. Samen met de ondernemers in de toeristisch-recreatieve branche willen we gaan bekijken hoe de gemeente Maasgouw op dit vlak kan excelleren.

4.1.3 Promotie en marketing

Wat is de opgave?

Uit het dataonderzoek blijkt dat de bezoekers aan Maasgouw voornamelijk afkomstig zijn uit Nederland (Limburg of Noord-Brabant), namelijk 74%. Van de overige bezoekers komt 13% uit België en 13% uit Duitsland. Deze bezoekers zijn ouder dan de gemiddelde Nederlander en komen hier voornamelijk voor de rustige omgeving of voor het ondernemen van een watergebonden activiteit. We blijven ons focussen op deze doelgroep. Het is dus zaak te zorgen dat deze doelgroep de gemeente Maasgouw blijft vinden.

Hoe pakken we dit aan?

Het opstellen van een marketing- en communicatieplan, in samenwerking met Limburg Marketing, moet hier invulling aan geven. Bij het opstellen van dit plan sluiten we aan bij de vertrekpunten die zijn vastgelegd in het evaluatie- en adviesrapport Gebiedsmarketing. Ook wordt afstemming gezocht met de uitvoering van het Erfgoedcommunicatieplan. Cultureel erfgoed is immers een belangrijk onderdeel van ons toeristisch-recreatief product en toerisme is waardevol doordat het een bijdrage kan leveren aan instandhouding van erfgoed.

4.2. Regie op balans: focusgebieden

In de kansenkaart wordt geadviseerd zogenaamde “hotspots” te ontwikkelen: locaties waar al veel te beleven is en die daar bovenop het verdienen verder ontwikkeld te worden. In de geest van Waardevol Toerisme Maasgouw is ervoor gekozen de term “focusgebieden” te introduceren en daarmee te gaan werken. De definitie van een focusgebied is:

- een gebied waar mensen nu al graag hun vrije tijd besteden;
- een gebied dat regie vereist;
- en een gebied waar we actief zoeken naar balans, door in te zetten op meer of minder.

Wat is de opgave?

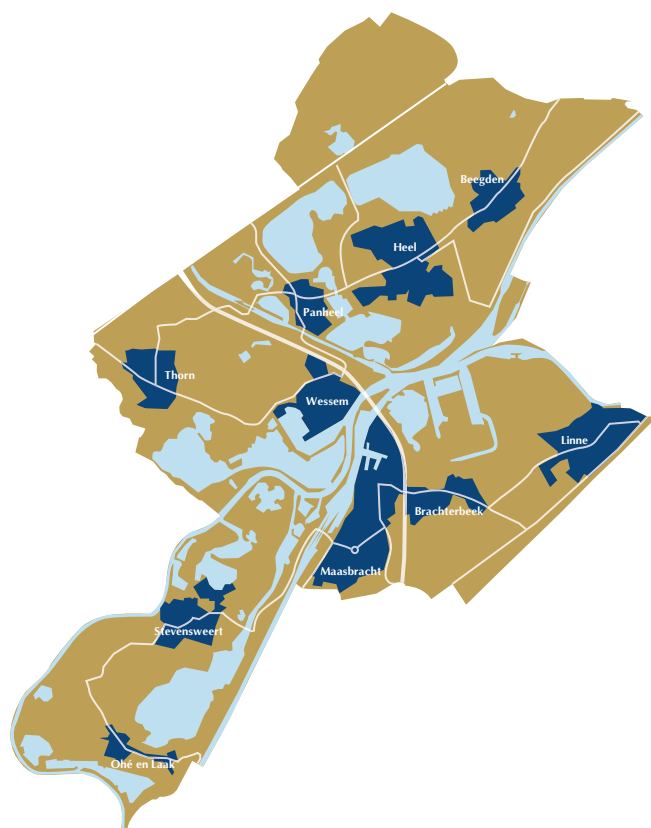
Het is van belang aandacht te hebben voor de impact die recreatie en toerisme heeft op de inwoners en hun leefomgeving. De gemeente Maasgouw is een erg divers gebied. Op enkele locaties zijn nog toeristische ontwikkelingen mogelijk, terwijl andere gebieden vragen om het conserveren of zelfs remmen van toeristisch-recreatieve stromen. Per focusgebied wordt naar de juiste balans gezocht.

Kijkend naar verschillende gebieden in Maasgouw die om hun eigen karakter en recreatief aanbod van waarde zijn voor de inwoner en recreant, de bezoeker alsook de daar gevestigde ondernemers, dan worden de volgende gebieden aangewezen als focusgebied:

- Beegderheide;
- Boschmolenplas en Dagstrand Fun Beach;
- Kern Heel;
- Linne aan de Maas;
- Historische kern Wessem en Maasboulevard;
- Land van Thorn;
- Haven Maasbracht;
- Vestingstad Stevensweert;
- Ohé en Laak.

Hoe pakken we dit aan?

Per focusgebied starten we met een inventarisatie: Wat zijn de functies van het gebied? Kijkend vanuit Waardevol toerisme, is het gebied in balans? Welke partijen zijn er in het gebied? Welke actieve/passieve ontwikkelingen zijn er in het gebied? Welke rol moet de gemeente pakken? Vervolgens wordt gekeken welke aanpak vereist of gewenst is. Vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma is – bij wijze van pilot – reeds opdracht verleend om voor focusgebied “Ohé en Laak” een beleidsvisie op te stellen. Inwoners worden veelvuldig in dit traject betrokken door middel van enquêtes en participatieavonden.

4.3. Verspreiden van recreanten

Door de wereldwijde groei van recreatie en toerisme hebben sommige bestemmingen te maken met “overtourisme”. Op andere plekken is juist nog behoefte aan extra bezoekers. Het is wenselijk op landelijk niveau bezoekers te verspreiden, maar zeker ook op provinciale en gemeentelijke schaal.

Wat is de opgave?

Uit het dataonderzoek blijkt dat er ook in Maasgouw kernen zijn die door bezoekers, maar voornamelijk door inwoners, als druk worden ervaren. Een voorbeeld is Thorn. Daarentegen komt uit andere kernen (bijvoorbeeld Beegden en Linne) het signaal dat er nog wel meer mogelijkheden voor toerisme gewenst zijn. Binnen de uitwerking van de focusgebieden wordt er naar deze balans gezocht. Hierbij kunnen verschillende instrumenten ingezet worden.

Hoe pakken we dit aan?

TOP's

Een ander advies uit de kanskaart: ontwikkel als gemeente Toeristische Overstap Punten (TOP's). Een TOP is een startpunt voor bezoekers die het achterliggende gebied willen ontdekken, met voldoende parkeergelegenheid en horeca. In Noord-Limburg waren de gezamenlijke gemeenten al een traject gestart om een netwerk aan TOP's te ontwikkelen, onder leiding van het Routebureau Noord- en Midden-Limburg. Ook in de regio Midden-Limburg is de wens uitgesproken hierop aan te sluiten om bezoekers over de regio te verspreiden. In 2024 wordt gestart met de realisatie van de eerste TOP's. In Limburg is ervoor gekozen deze TOP's de naam “Eikpunten” mee te geven.

Andere of gereduceerde marketing en promotie

In overleg met de promotieorganisatie Limburg Marketing moeten afspraken gemaakt worden over de manier waarop de gemeente Maasgouw gepromoot wordt. Welke kernen en/of activiteiten brengen we meer of juist minder prominent in beeld? Deze afwegingen landen ook in het marketing- communicatieplan.

Ontmoedigen van specifiek aanbod

Bij het uitwerken van de verschillende focusgebieden worden keuzes gemaakt over het wel of niet (meer) toestaan van specifieke voorzieningen, zoals B&B's, verhuurbedrijven, enzovoort.

4.4. Recreëren op het water

Het grondgebied van de gemeente Maasgouw bestaat voor een groot deel uit water. De Maas, de Maasplassen en het kanaal Wessem–Nederweert worden gebruikt voor verschillende doeleinden. Denk aan transport, industrie, wonen, recreatief nachtverblijf, watersport en – uiteraard - recreatie. In deze actielijn gaan we alleen in op de functies: watersport en waterrecreatie. Het water en de recreatiemogelijkheden zijn aantrekkelijk. Veel mensen brengen hun vrijetijd door langs, op of in het water. Als Maasgouw mogen we hier trots op zijn. We zien echter ook dat er de laatste jaren een forse toename is van gebruikers en type gebruikers. Om het voor iedereen leuk en veilig te houden, is het wenselijk om hierop regie te gaan voeren.

Wat is de opgave?

De omschreven drukte op het water – met onwenselijke en onveilige situaties als gevolg - is te verwoorden in negen probleemstellingen waarop acties gewenst zijn:

1. de verhuurvloot breidt zich uit met vaak onervaren gebruikers;
2. op verschillende plekken is er sprake van vermenging van plezier- en beroepsvaart;
3. nieuwe vormen van waterrecreatie dienen zich aan, waarvoor nog geen gerichte wet- en regelgeving bestaat;
4. er zijn onvoldoende aanlegplekken;
5. de steigers van natuurorganisaties worden geclaimd en er wordt geen watertoeristenbelasting geheven;
6. hinder door (nacht)vissers;
7. de gemeente Maasgouw heeft weinig percelen water in eigendom;
8. de BOA's hebben onvoldoende capaciteit en beschikken niet over een boot, waardoor we aangewezen zijn op de sporadische acties van de politie;
9. de aandacht voor en herkenning van mogelijke ondermijning moet verbeterd worden.

Hoe pakken we dit aan?

De situatie moet eerst beter in kaart gebracht worden. Dit willen we doen door gesprekken te gaan voeren en het laten verrichten van een onderzoek naar het gebruik en de drukte op het water. Mogelijke vervolgacties zijn: een campagne starten, de noodzaak tot capaciteitsuitbreiding van de BOA's op de agenda zetten, de haalbaarheid onderzoeken naar het uitbreiden van aanmeerplekken, structureel in gesprek gaan met de nautische ondernemers, een digitaal nachtregister met ID-controle introduceren of een weerbaarheidstraining voor havenmeesters aanbieden.

4.5. Samenwerken in de regio

De bezoeker komt naar een gebied, niet naar een specifieke gemeente. Iemand die zich oriënteert op een vakantie, weekendje weg of een dag uitstapje kijkt naar wat er in dat bepaalde gebied te doen of te zien is. Daarnaast bezoeken de mensen die op een vakantiepark verblijven ook steden, bezienswaardigheden en attracties in de omgeving.

Wat is de opgave?

Juist omdat de bezoeker niet naar gemeente- of landsgrenzen kijkt, is het van belang om samen te werken met partners in de regio. Alleen samen krijgen we in de regio een afgewogen kwalitatief aanbod. Samen moeten we ervoor zorgen dat de bezoekers een positieve ervaring van de regio op doen. Maar er is nog een reden waarom samenwerking van belang is. Denk hierbij aan handhaving op vakantieparken of het sluiten van jachthavens. In een dergelijk geval ontstaat een situatie waarbij het probleem of de vraag verschuift naar gemeenten in de regio.

Hoe pakken we dit aan?

Door samen te werken met partners uit de regio zorgen we voor bekendheid van de regio, een gastvrij ontvangst, spreiding van bezoekers en voldoende kwalitatief aanbod. Dit doen we samen met de onderstaande partners.

Samenwerking Midden-Limburg, werkgroep R&T

De Midden-Limburgse gemeenten hebben in 2020 de regionale visie "Verbinden, Vertellen en Verrijken" vastgesteld. Deze visie kent een drietal verhaallijnen, waarvan een aantal projecten op dit moment in uitvoering is en passen bij de strategie van Waardevol toerisme. Dit zijn het regionale netwerk van TOP's, het project voor de verblijfsrecreatie "Vitaal en Onderscheidend", de verkenning van een provinciale datahub en een vernieuwde en verbeterde opdracht voor de regiopromotie voor de nieuwe periode vanaf 2025. Onze focus ligt op die projecten die waarde toevoegen voor de gemeente Maasgouw.

Limburg Marketing / VVV Hart van Limburg

Limburg Marketing is aan zet voor de regiopromotie. Zij zorgen ervoor dat de regio bekend wordt en verleiden mensen om het gebied te bezoeken. Als bezoekers de keuze gemaakt hebben, kunnen zij via VVV Hart van Limburg informatie krijgen in de verschillende VVV-vestigingen en online. Tevens verzorgt Limburg Marketing ook rondleidingen met een gids. We gaan beter sturen op de manier waarop Maasgouw en de verschillende kernen gepromoot worden.

Routebureau Noord- en Midden-Limburg

Het Routebureau Noord- en Midden-Limburg werkt voor alle gemeenten uit Noord- en Midden-Limburg aan het aanleggen, onderhouden en optimaliseren van de recreatieve routes. Uit het data onderzoek blijkt dat zowel de bewoners als de bezoekers veel fietsen en wandelen in Maasgouw. In stand houden en verbeteren van de routestructuren blijft dus een hoge prioriteit.

Grensoverschrijdende samenwerking

Maasgouw werkt ook samen met gemeenten en samenwerkingsverbanden over de landgrenzen heen, denk hierbij aan de Belgische buurgemeente Kinrooi en onze deelname aan Rivierpark Maasvallei en Maas-Swalm-Nette. Deze samenwerking wordt voortgezet.

5. Beleidsuitvoering

5.1 Planning

Dit beleidskader is ontwikkeld om in de periode 2024-2027 de juiste acties op het gebied van recreatie en toerisme voor de gemeente Maasgouw te kunnen uitvoeren.

In de uitvoeringsprogramma's worden deze acties concreet benoemd en uitgewerkt: wat is de bedoeling, wat gaan we doen en wat gaat dat kosten? Per kalenderjaar wordt via de Programmabegroting een WTM-uitvoeringsprogramma voor het komende jaar voorgesteld.

Via de P&C-cyclus wordt gerapporteerd over de voortgang van de beleidsuitvoering. Daarnaast wordt de Gemeenteraad via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over ontwikkelingen die extra aandacht behoeven.

5.2 Mensen

Het werkveld R&T, onderdeel van het team Fysiek Domein, pakt de beleidsuitvoering samen op met collega's uit alle teams die nodig zijn om de integrale benadering van Waardevol toerisme vorm te geven.

5.3 Middelen

De uitvoeringskosten voor het beleidskader Waardevol Toerisme voor de periode 2024-2027 bedragen € 400.000 (indicatief jaarlijks € 100.000). De kosten kunnen worden gedekt uit de post onvoorzien structureel 2024 (overeenkomstig de Programmabegroting 2024). Eventuele aanvullende budgetten worden via de P&C-cyclus gevraagd, op basis van de voorgestelde uitvoeringsprogramma's.